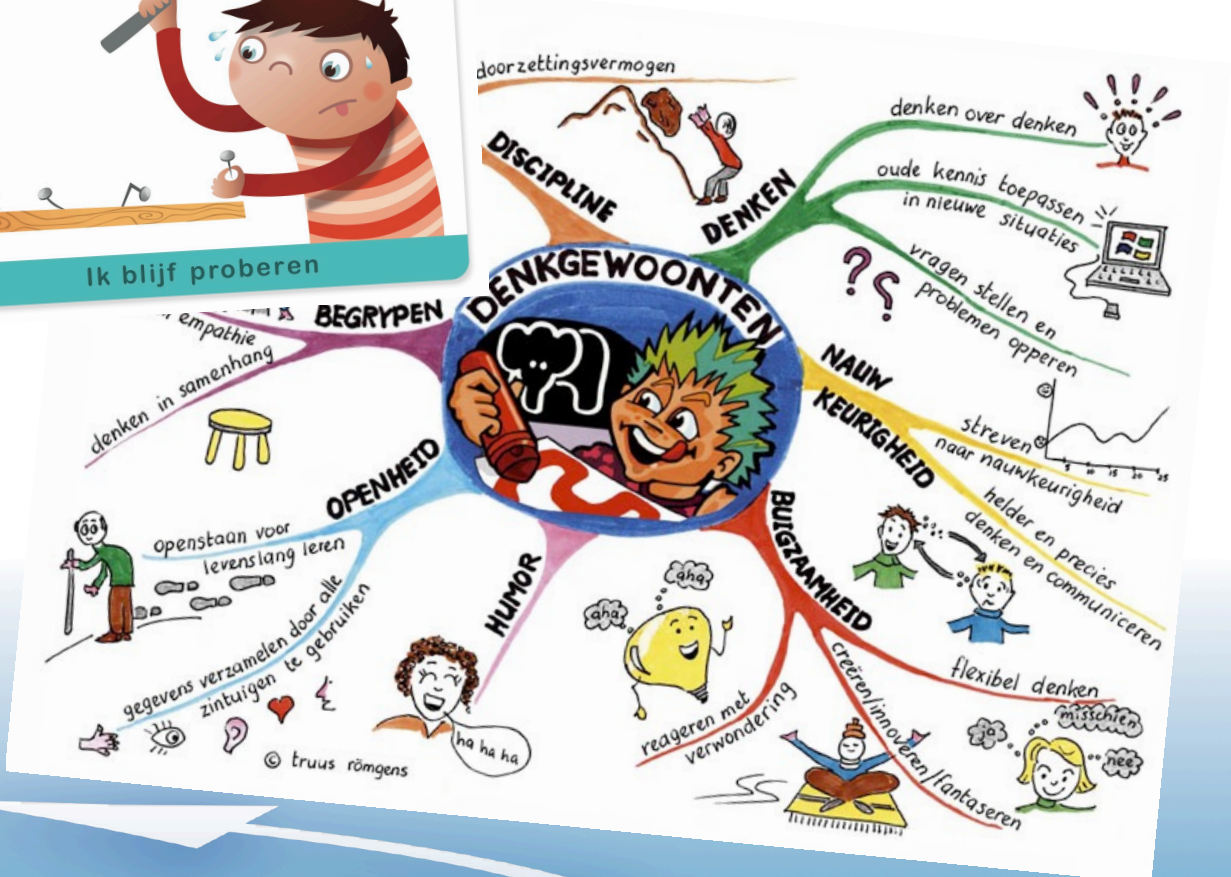

Denkgewoonten - kinderen denken leren

Ontwikkelen van intelligent gedrag

Denkgewoonten - kinderen denken leren

De laatste tijd is er veel discussie over de vraag: wat willen we dat onze kinderen op school leren? Ontwikkelingen zoals “Onderwijs 2032” en “Klaar voor de 21e eeuw” zijn daar voorbeelden van. Basiskennis van taal, lezen en rekenen blijft belangrijk. Maar er is meer nodig. Kinderen moeten immers niet alleen slagen voor de toets, maar vooral ook voor het leven.

Kinderen denken leren is één van belangrijke taken van de school in deze tijd.

Welke vormen van denken hebben kinderen dan nodig? Het gaat daarbij niet alleen om intelligentie, maar ook om wat je met die intelligentie DOET: intelligente gedrag! De 16 denkgewoonten, zoals die ontwikkeld zijn door Arthur Costa kunnen ons helpen bij deze mooie opdracht.

In deze leergang verkennen we wat kinderen nodig hebben om intelligent gedrag te ontwikkelen. Welke denkgewoonten zijn er? Welke vinden we écht belangrijk? Hoe maken we denkgewoonten zichtbaar in gedrag en communicatie?

Tijdens de bijeenkomsten worden de inhouden in onderlinge samenhang aangeboden. Elke

afzonderlijke inhoud wordt tijdens een studiemiddag uitgewerkt; met veel praktijkvoorbeelden, werkvormen, materialen en tijd om samen voor te bereiden. Hierdoor is het voor startende en ervaren leerkrachten inspirerend om samen de denkgewoonten te verkennen, te oefenen en ideeën op te doen om ze te integreren in de school.

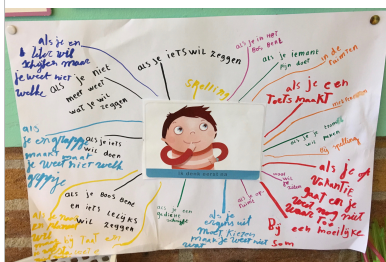

Leidraad in de studiemiddagen zijn:

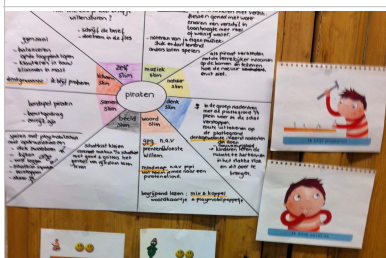
- Hoofdstuk 5 in het boek “Ont-moeten”, geschreven door Jan Jutten (2008)
- Het boek “Kinderen denken leren”, van Nico van der Meer en Tijn Nuijens (naar het origineel van Costa en Kallick uit 2002)
- De website www.denkgewoonten.nl, mede ontwikkeld door Marjolein van der Klooster.

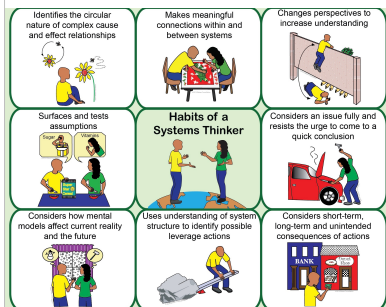
Bijeenkomst 1: Denkgewoonten: het geheel en denkgewoonten bij kinderen
 Waarom zou je aandacht besteden aan de denkgewoonten? Wat hebben kinderen in deze tijd nodig en waarom? Welke 16 denkgewoonten zijn er? Hoe zetten we denkgewoonten in bij leren voor de toets en leren voor het leven? We herkennen denkgewoonten bij kinderen en verbinden dit aan onderwijsbehoeften. Dit doen we door vooral te richten op stimulerende factoren vanuit mogelijkheden en kansen voor kinderen vanuit een growth mindset. Hoe kunnen we deze denkgewoonten op een inspirerende wijze aanbieden?

Bijeenkomst 2: Denkgewoonten bij leerkrachten en ouders
 Als we de denkgewoonten bij kinderen aanbieden, betekent dit dat we zelf als leerkracht het goede voorbeeld moeten geven. Dit doen we vanuit de kennis van spiegelneuronen en belang van modeling. Hoe gaan we als leerkracht/team met de denkgewoonten aan de slag? We maken kennis met de denkgewoontenmuur in de school op het niveau van kinderen en het team. Hoe zorgen we dat we ouders van het werken met de denkgewoonten op de hoogte brengen en wat kunnen ouders zelf doen?

Bijeenkomst 3: Denkgewoonten in verbinding met meervoudige intelligentie en coöperatief leren
 De denkgewoonten in combinatie met Meervoudige Intelligentie (Gardner) en Coöperatief leren (Kagan), creëren een zeer krachtig model voor goed onderwijs. We ervaren deze samenhang zelf tijdens deze middag. We gaan aan de slag om vanuit de samenhang een rijke betekenisvolle leeromgeving te creëren voor kinderen. Daarbij verbinden we de uitgangspunten en werkvormen van denkgewoonten, meervoudige intelligentie en coöperatief leren.

Bijeenkomst 4: Denkgewoonten in relatie met systeemdenken
 Systeemdenken in de klas biedt vele mogelijkheden om de denkgewoonten te ontwikkelen. Denkgewoonten staan niet op zichzelf, maar passen binnen een groter geheel. We leren de hulpmiddelen van systeemdenken kennen: vormgevers, gedragspatroongrafieken en relatiecirkels. We verbinden ze vervolgens met de denkgewoonten. We maken kennis met de denkgewoonten van de systeemdenker. We leren hoe we dit alles op een praktische manier kunnen omzetten naar ons handelen in de klas.

Bijeenkomst 5: Denkgewoonten duurzaam invoeren; leren van en met elkaar
 De laatste bijeenkomst heeft het karakter van intervisie. Waar zijn we mee bezig geweest? Wat heb ik al uitgetoetst? Hoe ging dat? Waren er successen? Welke impact heeft het werken met denkgewoonten. Wat vind ik nog moeilijk? Wat staat mij verder te doen? Wordt het op mijn school opgepakt? Wie of wat heb ik/wij daarvoor nodig? Door te leren van en met elkaar, kunnen we de denkgewoonten duurzaam invoeren in ons werk, met het doel het beste willen betekenen voor alle kinderen.

Mocht u belangstelling hebben voor een training, een of meer studiedagen of een workshop, dan kunt u contact opnemen met onderstaande medewerkers van Natuurlijk Leren BV. Zie ook www.natuurlijkleren.org. Zij maken dan een afspraak met u om te bekijken welke mogelijkheden in uw organisatie het meest passend kunnen zijn. Deze training voor leerkrachten en intern begeleiders kan voor het hele team op schoolniveau plaatsvinden of bovenschols. Deze training is gecertificeerd door het leraarregister.

Natuurlijk Leren BV
www.natuurlijkleren.org

Marjolein van der Klooster
marjoleinvanderklooster@natuurlijkleren.org

Corrinne Dekker
corrinedekker@natuurlijkleren.org

